

Marcin Krause

ORCID: 0000-0002-9934-1539

marcin.krause@polsl.pl

Politechnika Śląska

Wydział Górnictwa, Inżynierii

Bezpieczeństwa i Automatyki Przemysłowej

Bezpieczeństwo i higiena służby funkcjonariuszy Policji – wybrane zagadnienia prawne i metodyczne

**Lukasz Świerczewski, Barbara Jamrozik, *Teoretyczne
oraz praktyczne aspekty bezpieczeństwa i higieny służby
funkcjonariuszy Policji, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu
Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Siedlce 2022, ss. 491***

DOI: 10.34739/doc.2025.22.18

Bezpieczeństwo i higiena pracy (bhp) może być rozpatrywane m.in. w aspekcie obszarów wiedzy i praktyki oraz edukacji i nauki, a w szczególności jest to obszar prawa pracy. Prawo pracy określają przepisy ustawy Kodeks pracy¹ oraz innych ustaw i aktów wykonawczych. Wyznaczają prawa i obowiązki pracodawców i pracowników, a także postanowienia układów zbiorowych pracy i innych, opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów i statutów, określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy². Bezpieczeństwo i higiena pracy jest obszarem prawa pracy opartym na przepisach Działu X ustawy *Kodeks pracy*³ i aktach wykonawczych (np. *Rozporządzenie w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy*⁴) wraz z prawem branżowym, w tym z przepisami techniczno-budowlanymi, opartymi na ustawie Prawo budowlane⁵ i aktach wy-

¹ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, t.j., Dz.U. 2023, poz. 1465, z późn. zm.

² Ibidem, art. 9 § 1.

³ Ibidem, Dział X Bezpieczeństwo i higiena pracy, art. 207-237¹⁵.

⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, t.j., Dz.U. 2003, nr 169, poz. 1650, z późn. zm.

⁵ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, t.j., Dz.U. 2024, poz. 725, z późn. zm.

konawczych (np. *Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*⁶).

Szczególnym obszarem bezpieczeństwa i higieny pracy jest bezpieczeństwo i higiena służby (bhs), które dotyczy zapewnienia warunków bezpieczeństwa i higieny podczas pełnienia służby przez funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych. Podstawy prawne bhs określają przepisy odrębne (np. ustawy zasadnicze) i wspólne (np. w sprawie wypadków) dla wybranych rodzajów służb oraz przepisy bhp⁷.

Przepisy bhs obejmują m.in. następujące służby mundurowe: Państwowa Straż Pożarna, Policja, Straż Graniczna, Służba Więzienna, Służba Celno-Skarbowa, Siły Zbrojne RP, Służba Ochrony Państwa, Straż Marszałkowska, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służba Wywiadu Wojskowego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego. Za początek rozwoju problematyki bezpieczeństwa i higieny służby uważa się najczęściej wprowadzenie w 2016 r. ustawy *O zmianie niektórych ustaw w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby*⁸, która zmieniła ustawy zasadnicze dla następujących służb: Policja⁹, Straż Graniczna¹⁰, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu¹¹, Centralne Biuro Antykorupcyjne¹², Służba Kontrwywiadu Wojskowego i Służba Wywiadu Wojskowego¹³.

Podstawy prawne w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy Policji stanowią ustawa o Policji¹⁴ (art. 71a-71e) i akty wykonawcze, w tym m.in. (MSWiA – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji) Rozporządzenia MSWiA dotyczące: warunków

⁶ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, t.j., Dz.U. 2022, poz. 1225, z późn. zm.

⁷ M. Krause, *Bezpieczeństwo i higiena służby – przegląd podstaw prawnych*, „Informator Ochrony Pracy” 2023, nr 4, s. 11.

⁸ Ustawa z dnia 1 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby, Dz.U. 2016, poz. 1955.

⁹ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j., Dz.U. 2024, poz. 145, z późn. zm.

¹⁰ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, t.j., Dz.U. 2024, poz. 915, z późn. zm.

¹¹ Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, t.j., Dz.U. 2024, poz. 812, z późn. zm.

¹² Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, t.j., Dz.U. 2024, poz. 184, z późn. zm.

¹³ Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2098, z późn. zm.; Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, t.j., Dz.U. 2024, poz. 1405.

¹⁴ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, tekst jednolity...

bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkoleń w Policji¹⁵, badań okresowych i kontrolnych policjantów¹⁶, ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji¹⁷, wykazu schorzeń i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji¹⁸.

Aktualne informacje w zakresie specyfiki służby funkcjonariuszy Policji są dostępne w czasopismach naukowych i branżowych, w tym m.in.: „Przegląd Policyjny”¹⁹ i „Policja. Kwartalnik Kadry Kierowniczej Policji”²⁰ (czasopisma naukowe wydawane przez Akademię Policyjną w Szczytnie), „Gazeta Policyjna”²¹ (czasopismo branżowe wydawane przez Komendę Główną Policji), „Kwartalnik Policyjny”²² (czasopismo branżowe wydawane przez Centrum Szkolenia Policji w Legionowie). Podstawy prawne i metodyczne w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy Policji są przedmiotem stosunkowo nielicznych publikacji naukowych, m.in. w wybranych czasopismach branżowych czy monografiach naukowych, np.: B. Jamrozik²³, B. Jamrozik i M. Kozioł²⁴, M. Krause²⁵. Recenzowana mono-

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkoleń w Policji, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2253.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 stycznia 2017 r. w sprawie badań okresowych i kontrolnych policjantów, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2107.

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa, Dz.U. 2019, poz. 895.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie wykazu schorzeń i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji, Straży Granicznej, Służbie Ochrony Państwa i Państwowej Straży Pożarnej, Dz.U. 2019, poz. 1046, z późn. zm.

¹⁹ Czasopismo „Przegląd Policyjny”, <https://thepolicereview.akademiapolicji.eu/> (data dostępu: 31.12.2024).

²⁰ Czasopismo „Policja. Kwartalnik Kadry Kierowniczej Policji”, <https://kwartalnik.akademiapolicji.edu.pl/> (data dostępu: 31.12.2024).

²¹ Czasopismo „Gazeta Policyjna”, <https://gazeta.policja.pl/> (data dostępu: 31.12.2024).

²² Czasopismo „Kwartalnik Policyjny”, <https://kwartalnik.csp.edu.pl/> (data dostępu: 31.12.2024).

²³ B. Jamrozik, *Prawne aspekty bezpieczeństwa i higieny służby w formacji policyjnej*, „Kwartalnik Policyjny” 2021, nr 1, s. 40-42; B. Jamrozik, *Szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby*, „Kwartalnik Policyjny” 2021, nr 1, s. 43-53.

²⁴ B. Jamrozik, M. Kozioł, *Wypadek przy pracy a wypadek w związku z pełnieniem służby*, „Kwartalnik Policyjny” 2022, nr 1, s. 99-108; B. Jamrozik, M. Kozioł, *Wypadek w trakcie doskonalenia zawodowego funkcjonariusza Policji*, „Kwartalnik Policyjny” 2022, nr 3, s. 61-66.

²⁵ M. Krause, *Analiza wymagań prawnych dotyczących bezpieczeństwa i higieny służby w Policji*, [w:] *Służby ratownicze i elementy zarządzania kryzysowego w aspekcie zjawisk ekstremalnych*, red. Z. Ciekankowski, S. Niedźwiecki, Poznań 2019, s. 273-288.

grafia stanowi więc oryginalne dzieło w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy Policji²⁶.

Choć stan prawny monografii odnosi się do dnia 1.01.2021 r., to jednak waga poruszanych treści, sposób prezentacji materiału oraz brak wydawnictw zwartych w tym zakresie uzasadnia potrzebę prezentacji niniejszej publikacji. Ważne zmiany w aktach prawnych wprowadzone po 1.01.2021 r. to m.in. (MSWiA – jw., MSW – Minister Spraw Wewnętrznych):

- Zmiany ustawy z 1990 r. o Policji (zmiany: Dz.U. 2024, poz. 1717, 1688, 1562, 1473, 1248, 1222, 1089 i 1006, Dz.U. 2023, poz. 1860, 1088, 641, 535, 347, 289, 240 i 185, Dz.U. 2022, poz. 2600, 1855, 1488, 1115 i 655, Dz.U. z 2021, poz. 2448, 2447, 2333, 1728 i 1005), tekst jednolity²⁷.
- Zmiany Rozporządzenia MSWiA z 2020 r. w sprawie czasu służby policjantów²⁸ (zmiany: Dz.U. 2023, poz. 1418 i 1096, Dz.U. 2022, poz. 1743, 750 i 51).
- Zmiany Rozporządzenia MSWiA z 2019 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkoleń w Policji²⁹ (zmiany: Dz.U. 2023, poz. 1413, Dz.U. 2022, poz. 741 i 36).
- Zmiany Rozporządzenia MSWiA z 2017 r. w sprawie badań okresowych i kontrolnych policjantów³⁰ (zmiany: Dz.U. 2023, poz. 1439, Dz.U. 2022, poz. 746 i 31).
- Zmiany Rozporządzenia MSW z 2014 r. w sprawie urlopów policjantów³¹ (zmiany: Dz.U. 2023, poz. 1437, Dz.U. 2022, poz. 779 i 34).
- Zmiany Rozporządzenia MSW z 2013 r. w sprawie szczegółowych praw i obowiązków oraz przebiegu służby policjantów³² (zmiany: Dz.U. 2023, poz. 1417, Dz.U. 2022, poz. 756 i 48).

²⁶ Ł. Świerczewski, B. Jamrozik, *Teoretyczne oraz praktyczne aspekty bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy Policji*, Siedlce 2022.

²⁷ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j., <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19900300179/U/D19900179Lj.pdf> (data dostępu: 31.12.2024).

²⁸ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 września 2020 r. w sprawie czasu służby policjantów, tekst jednolity, Dz.U. 2024, poz. 401.

²⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa...

³⁰ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 stycznia 2017 r. w sprawie badań okresowych...

³¹ Rozporządzenie Minister Spraw Wewnętrznych z dnia 19 września 2014 r. w sprawie urlopów policjantów, tekst jednolity, Dz.U. 2023, poz. 2213.

³² Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie szczegółowych praw i obowiązków oraz przebiegu służby policjantów, tekst jednolity, Dz.U. 2023, poz. 2269.

- Zmiany Rozporządzenia MSWiA z 2010 r. w sprawie opiniowania służbowego policjantów³³ (zmiany: Dz.U. 2023, poz. 1411, Dz.U. 2022, poz. 767 i 47).
- Nowe Rozporządzenie MSWiA z 2023 r. w sprawie szkoleń zawodowych i doskonalenia zawodowego w Policji³⁴ zastępujące Rozporządzenie MSWiA z 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji³⁵.

Monografia *Teoretyczne oraz praktyczne aspekty bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy Policji* zawiera siedem rozdziałów merytorycznych (s. 8-377) wraz z załącznikami (s. 388-491), oprócz początku pracy (wstęp) i zakończenia pracy (wykaz źródeł i spis grafiki). Część merytoryczna obejmuje następujące rozdziały: opis specyfiki warunków służby funkcjonariuszy Policji (rozdziały 1.1-1.6), podstawy prawne bezpieczeństwa i higieny służby (rozdziały 2.1-2.6), odpowiedzialność, nadzór i kontrola warunków służby (rozdziały 3.1-3.5), profilaktyczna opieka zdrowotna oraz szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby (rozdziały 4.1-4.6), czynniki zagrożeń występujące w środowisku służby (rozdziały 5.1-5.7), identyfikacja zagrożeń i ocena ryzyka zawodowego (rozdziały 6.1-6.6), wypadki i choroby pozostające w związku ze służbą (rozdziały 7.1-7.6), wybrane wymagania w zakresie służby funkcjonariuszy Policji (załączniki nr 1-29).

Statystyka publikacji: liczba stron (491), bibliografia (204 pozycje, w tym: 138 aktów prawnych, 28 wydawnictw zwartych, 27 artykułów w czasopiśmie, 11 źródeł internetowych), grafika (117 pozycji, w tym: 65 tabel, 44 rysunki, 8 wykresów).

Opis części merytorycznej pracy:

³³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 sierpnia 2010 r. w sprawie opiniowania służbowego policjantów, tekst jednolity, Dz.U. 2024, poz. 704.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń zawodowych i doskonalenia zawodowego w Policji, Dz.U. 2023, poz. 2506.

³⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, Dz.U. 2007, nr 126, poz. 877, z późn. zm.

- Rozdział 1 pt. *Charakterystyka służby w Policji* (s. 8-55, tabele 1-11, wykresy 1-5, rysunki 1-3) oraz załączniki nr 1-8 stanowią wprowadzenie do specyfiki warunków służby funkcjonariuszy Policji, w tym przegląd stanu prawnego i organizacyjnego służby funkcjonariuszy Policji: pracodawca, przełożony i podwładny, zadania wykonywane przez przełożonego, stanowisko służby funkcjonariusza Policji, stosunek służbowy funkcjonariuszy Policji, rozkład czasu służby funkcjonariuszy Policji, urlopy funkcjonariuszy Policji.
- W rozdziale 2 pt. *Bezpieczeństwo i higiena służby w systemie hierarchiczności w Policji* (s. 56-89, tabele 12-14) przedstawiono podstawowe wymagania w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy Policji, w tym terminologię i podstawy prawne w zakresie bhp i bhs: siatka pojęciowa w zakresie bhs, przepisy Kodeksu pracy wyłączone ze stosowania wobec funkcjonariuszy Policji, obowiązki pracodawcy oraz osób kierujących policjantami w zakresie bhs, obowiązki policjanta w zakresie bhs, ochrona kobiet pełniących służbę w Policji, uprawnienia policjantów związane z rodzicielstwem.
- Rozdział 3 pt. *Odpowiedzialność, nadzór i kontrola warunków służby* (s. 90-139, tabele 15-25, wykresy 6-7, rysunki 4-8) oraz załącznik nr 9 zawierają wymagania w zakresie podmiotów funkcjonujących w systemie ochrony pracy w aspekcie służby funkcjonariuszy Policji, w tym policjant, pracodawca, organy nadzoru i kontroli: odpowiedzialność materialna policjantów, odpowiedzialność karna policjantów, odpowiedzialność dyscyplinarna policjantów, odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów bhp, nadzór i kontrola służby w Policji.
- W rozdziale 4 pt. *Profilaktyczna opieka zdrowotna oraz szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby* (s. 140-184, tabele 26-34, rysunki 9-28) oraz załącznikach nr 10-15 skupiono uwagę na opiece zdrowotnej i szkoleniu w dziedzinie bhs, w tym: profilaktyczna opieka zdrowotna funkcjonariuszy Policji, szkolenie w dziedzinie bhs, szkolenie wstępne ogólne w dziedzinie bhs, szkolenie wstępne na stanowisku służby w dziedzinie bhs, szkolenie okresowe w dziedzinie bhs, bezpieczeństwo i higiena służby w trakcie realizacji szkoleń w Policji.
- Rozdział 5 pt. *Czynniki środowiska służby* (s. 185-235, tabele 35-40, rysunki 29-36) oraz załączniki nr 16-20 zawierają opis specyfiki

środowiska służby funkcjonariuszy Policji, w tym: klasyfikacja według skutków oddziaływania na organizm człowieka (czynniki niebezpieczne, czynniki szkodliwe dla zdrowia, czynniki uciążliwe), klasyfikacja według przyczyn oddziaływania na organizm człowieka (czynniki fizyczne, czynniki chemiczne, czynniki biologiczne, czynniki psychofizyczne), badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku służby funkcjonariuszy Policji.

- W rozdziale 6 pt. *Identyfikacja zagrożeń występujących podczas pełnienia służby oraz wymogi obiektów, pomieszczeń i stanowisk służby* (s. 236-295, tabele 41-42, rysunki 37-38) przedstawiono podstawowe wymagania w zakresie identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego dla stanowisk służby funkcjonariuszy Policji w aspekcie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów techniczno-budowlanych, w tym: warunki szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia, obiekty budowlane, pomieszczenia pracy, stanowiska pracy.
- Rozdział 7 pt. *Wypadki, choroby zawodowe oraz świadczenia odszkodowawcze funkcjonariuszy Policji* (s. 296-377, tabele 43-65, wykres 8, rysunki 39-44) oraz załączniki nr 21-29 zawierają opis wybranych skutków zagrożeń w środowisku służby funkcjonariuszy Policji, w tym wypadki i choroby pozostające w związku ze służbą: wypadki w związku z pełnieniem służby w Policji, wypadki w drodze do lub z miejsca pełnienia służby, choroby pozostające w związku ze szczególnymi warunkami lub właściwościami służby, zadania komisji lekarskich podległych ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych, świadczenia odszkodowawcze w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, świadczenia przysługujące policjantowi w okresie czasowej niezdolności do służby.

Opis części badawczej pracy:

- Analiza wyników kontroli wewnętrznej w zakresie odpowiedzialności karnej policjantów w latach 2015-2019 (rozdział 3.2), w tym: liczba funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw oraz liczba przestępstw zarzucanych policjantom (wykres 6), liczba funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 15), staż służby funkcjonariuszy Policji w chwili popełnienia zarzucanego przestępstwa

- w ujęciu procentowym (tabela 16), liczba przestępstw zarzucanych funkcjonariuszom Policji w wybranych kategoriach (tabela 17), liczba przestępstw o charakterze korupcyjnym zarzucanych funkcjonariuszom Policji (wykres 7), liczba przestępstw korupcyjnych oraz nadużycia władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzucanych funkcjonariuszom Policji (tabela 18), liczba wybranych przestępstw zarzucanych funkcjonariuszom Policji (tabela 19).
- Analiza wyników kontroli wewnętrznej w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej policjantów w latach 2015-2019 (rozdział 3.3), w tym: stan dyscypliny służbowej policjantów według jednostek organizacyjnych Policji (tabele 20-24).
 - Analiza wyników kontroli zewnętrznej w zakresie bhp (rozdział 3.5), w tym: liczba kontroli w zakresie bhp przeprowadzonych przez organy zewnętrzne w 2019 r. według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 25).
 - Analiza wyników profilaktycznych badań lekarskich funkcjonariuszy Policji (rozdział 4.1), w tym: liczba policjantów, którzy wykonali lekarskie badania okresowe oraz kontrolne w 2019 r. według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 30).
 - Analiza wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku służby funkcjonariuszy Policji (rozdział 5.7), w tym: liczba policjantów pełniących służbę w warunkach przekroczenia wartości NDN w 2019 r. z podziałem na czynniki i stanowiska według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 39), liczba policjantów pełniących służbę w warunkach przekroczenia wartości NDS w 2019 r. z podziałem na czynniki i stanowiska według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 40).
 - Analiza zagrożeń w środowisku służby funkcjonariuszy Policji (rozdział 6.1), w tym: wykaz warunków szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia oraz liczba policjantów pełniących służbę w tych warunkach w 2019 r. według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 41), przykładowa identyfikacja zagrożeń na stanowisku instruktora wyszkolenia strzeleckiego (tabela 42).
 - Analiza wypadków funkcjonariuszy Policji w związku z pełnieniem służby w latach 2015-2019 (rozdział 7.1), w tym: liczba wypadków ogółem według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 44), liczba wypadków śmiertelnych (wykres 8), liczba wypadków zbiorowych oraz uszkodzonych w tych wypadkach według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 45), liczba zdarzeń nieuznanych za

wypadki według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 46), liczba wydarzeń oraz czynników powodujących urazy powypadkowe (tabela 47), liczba przyczyn urazów powypadkowych (tabela 48), liczba dni niezdolności do służby z powodu wypadków według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 49), liczba wypadków, w wyniku których poszkodowani nie korzystali ze zwolnień lekarskich według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 50).

- Analiza wypadków funkcjonariuszy Policji w drodze do lub z miejsca pełnienia służby w latach 2015-2019 (rozdział 7.2), w tym: liczba wypadków w drodze do lub z miejsca pełnienia służby według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 51), liczba dni niezdolności do służby z powodu wypadków według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 52).
- Analiza chorób pozostających w związku ze służbą funkcjonariuszy Policji w latach 2015-2019 (rozdział 7.3), w tym: rodzaje oraz liczba przypadków chorób według jednostek organizacyjnych Policji (tabele 53-58), rodzaje oraz liczba przypadków podejrzanych chorób według jednostek organizacyjnych Policji (tabele 59-64).
- Analiza świadczeń odszkodowawczych w razie wypadku pozostającego w związku ze służbą funkcjonariuszy Policji w latach 2015-2019 (rozdział 7.5), w tym: wysokość wypłaconych świadczeń odszkodowawczych funkcjonariuszom Policji z tytułu wypadków według jednostek organizacyjnych Policji (tabela 65).

Przykładowe wyniki badań własnych w zakresie analizy statystyki wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą funkcjonariuszy Policji w latach 2015-2019:

- Wystąpiło w sumie 28 270 wypadków ogółem w związku z pełnieniem służby funkcjonariuszy Policji, dominowała Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach (3283) i Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu (2590), najwięcej w 2016 r. (5921), najmniej w 2019 r. (5185)³⁶.
- Zarejestrowano w sumie 15 wypadków śmiertelnych policjantów, dominowały wypadki drogowe, najwięcej w latach 2017 (6) i 2015 (4)³⁷.
- Zaobserwowano w sumie 1434 wypadków zbiorowych i 3074 poszkodowanych, dominowała Komenda Wojewódzka Policji

³⁶ Ł. Świerczewski, B. Jamrozik, *Teoretyczne oraz praktyczne...*, s. 317-319.

³⁷ *Ibidem*, s. 319-321.

- w Krakowie (odpowiednio 248 i 516) i Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu (odpowiednio 180 i 372), najwięcej w latach 2018 (odpowiednio 321 i 679) i 2019 r. (odpowiednio 308 i 627)³⁸.
- Nie uznano za wypadki w związku z pełnieniem służby 1377 zdarzeń, najwięcej w latach 2018 (296) i 2019 (295)³⁹.
 - Najwięcej zdarzeń wypadkowych zakwalifikowano jako wypadek w interwencji (10 191) i wypadek komunikacyjny (3256)⁴⁰.
 - Najwięcej przyczyn wypadków określono jako inne niewymienione (9621) i nieuwaga osoby poszkodowanej (7649)⁴¹.
 - Wystąpiło w sumie 2245 wypadków w drodze do lub z miejsca pełnienia służby funkcjonariuszy Policji, dominowała Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu (370) i Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach (255), najwięcej w 2018 r. (477), najmniej w 2019 r. (419)⁴².
 - Zarejestrowano w sumie 920 przypadków chorób zawodowych pozostających w związku ze służbą funkcjonariuszy Policji, dominowała Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach (224) i Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu (210), najwięcej w 2018 r. (244), najmniej w 2015 r. (131)⁴³.
 - Zaobserwowano w sumie 945 przypadków podejrzeń chorób zawodowych pozostających w związku ze służbą funkcjonariuszy Policji, dominowała Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu (190) i Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie (161), najwięcej w 2018 r. (320), najmniej w 2016 r. (100)⁴⁴.
 - Najwięcej przypadków stwierdzonych chorób zawodowych dotyczyło zaburzeń psychicznych, w tym m.in. zaburzeń lękowych (pozycja nr 3 wykazu chorób w załączniku nr 1 do rozporządzenia⁴⁵), np.: neurastenia, zespół neurasteniczny, nerwica neurasteniczna, zaburzenia depresyjno-lękowe.

Nieliczne uwagi krytyczne dotyczą głównie struktury publikacji (w tym początku i zakończenia), np.:

³⁸ Ibidem, s. 321-324.

³⁹ Ibidem, s. 324-325.

⁴⁰ Ibidem, s. 326-327.

⁴¹ Ibidem, s. 326 i 328.

⁴² Ibidem, s. 335-337.

⁴³ Ibidem, s. 341-349.

⁴⁴ Ibidem, s. 349-355.

⁴⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie wykazu schorzeń...

- Brak we wstępie określenia zakresu monografii (jest tylko uzasadnienie i cel pracy).
- Brak na końcu merytorycznego zakończenia, np. w postaci podsumowania całości oraz wniosków z analizy literatury przedmiotu i badań własnych (jest tylko formalne zakończenie w postaci wykazu źródeł i spisu grafiki).
- Polska Norma PN-N-18002 została błędnie umieszczona w wykazie aktów prawnych (na str. 379), ponadto w opisie źródła powinien być także podany rok wydania, czyli aktualna wersja normy z 2011 r. (PN-N-18002:2011).

Podsumowując, można stwierdzić, że recenzowana monografia autorstwa Łukasza Świerczewskiego i Barbary Jamrozik stanowi rzetelne źródło wiedzy w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby w aspekcie warunków pracy funkcjonariuszy Policji. Przyjęty układ treści i zakres rozdziałów nie budzą większych zastrzeżeń merytorycznych (uwagi określono powyżej), wręcz przeciwnie – świadczą o profesjonalizmie autorów (ich wiedzy i umiejętnościach) w zakresie analizy stanu bezpieczeństwa i higieny służby (bhs) jako ważnego elementu analizy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy (bhp). Zachęcić należy autorów do kontynuowania i/lub rozszerzenia badań w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby, mając na uwadze m.in.: inne służby w systemie bezpieczeństwa państwa (np.: Państwowa Straż Pożarna, Siły Zbrojne RP); badania empiryczne warunków pracy z wykorzystaniem różnych metod i technik badań oraz narzędzi badawczych (np. w zakresie zebrania informacji, identyfikacji zagrożeń i oszacowania ryzyka); wykorzystanie dorobku teoretycznego i aplikacyjnego dyscypliny nauki o bezpieczeństwie (np.: R. Wróblewski⁴⁶, C. Rutkowski⁴⁷) czy założeń teoretycznych i metodycznych „raczkującej” jeszcze dyscypliny inżynieria bezpieczeństwa (np.: J. Wolanin⁴⁸, M. Krause⁴⁹). W obu dyscyplinach obszarem badawczym może być bezpieczeństwo i higiena służby.

Bibliografia / References

⁴⁶ R. Wróblewski, *Wprowadzenie do nauk o bezpieczeństwie*, Siedlce 2017.

⁴⁷ C. Rutkowski, *Podstawy nauk o bezpieczeństwie z elementami naukoznawstwa*, Warszawa 2018.

⁴⁸ J. Wolanin, *Inżynieria w bezpieczeństwie wewnętrznym*, Warszawa 2020.

⁴⁹ M. Krause, *Podstawy badań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy*, Gliwice 2018; M. Krause, *Podstawy inżynierii bezpieczeństwa*, Gliwice 2020.

Akty prawne

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, t.j., Dz.U. 2022, poz. 1225, z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, t.j., Dz.U. 2003, nr 169, poz. 1650, z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa i higieny służby w trakcie realizacji szkoleń w Policji, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2253.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa, Dz.U. 2019, poz. 895.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 sierpnia 2010 r. w sprawie opiniowania służbowego policjantów, t.j., Dz.U. 2024, poz. 704.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie wykazu schorzeń i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji, Straży Granicznej, Służbie Ochrony Państwa i Państwowej Straży Pożarnej, Dz.U. 2019, poz. 1046, z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 stycznia 2017 r. w sprawie badań okresowych i kontrolnych policjantów, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2107.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 września 2020 r. w sprawie czasu służby policjantów, t.j., Dz.U. 2024, poz. 401.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń zawodowych i doskonalenia zawodowego w Policji, Dz.U. 2023, poz. 2506.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, Dz.U. 2007, nr 126, poz. 877, z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie szczegółowych praw i obowiązków oraz przebiegu służby policjantów, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2269.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 września 2014 r. w sprawie urlopów policjantów, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2213.
- Ustawa z dnia 1 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby, Dz.U. 2016, poz. 1955.
- Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, t.j., Dz.U. 2024, poz. 915, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, t.j., Dz.U. 2024, poz. 812, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, t.j., Dz.U. 2023, poz. 1465, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j., Dz.U. 2024, poz. 145, z późn. zm.

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j., <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19900300179/U/D19900179Lj.pdf> (data dostępu: 31.12.2024).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, t.j., Dz.U. 2024, poz. 725, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, t.j., Dz.U. 2024, poz. 184, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, t.j., Dz.U. 2023, poz. 2098, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, t.j., Dz.U. 2024, poz. 1405.

Literatura

- „Gazeta Policyjna”, <https://gazeta.policja.pl/> (data dostępu: 31.12.2024).
- Jamrozik B., Kozioł M., *Wypadek przy pracy a wypadek w związku z pełnieniem służby*, „Kwartalnik Policyjny” 2022, nr 1.
- Jamrozik B., Kozioł M., *Wypadek w trakcie doskonalenia zawodowego funkcjonariusza Policji*, „Kwartalnik Policyjny” 2022, nr 3.
- Jamrozik B., *Prawne aspekty bezpieczeństwa i higieny służby w formacji policyjnej*, „Kwartalnik Policyjny” 2021, nr 1.
- Jamrozik B., *Szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby*, „Kwartalnik Policyjny” 2021, nr 1.
- Krause M., *Analiza wymagań prawnych dotyczących bezpieczeństwa i higieny służby w Policji*, [w:] *Służby ratownicze i elementy zarządzania kryzysowego w aspekcie zjawisk ekstremalnych*, red. Z. Ciekankowski, S. Niedźwiecki, Poznań 2019.
- Krause M., *Bezpieczeństwo i higiena służby – przegląd podstaw prawnych*, „Informator Ochrony Pracy” 2023, nr 4.
- Krause M., *Podstawy badań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy*, Gliwice 2018.
- Krause M., *Podstawy inżynierii bezpieczeństwa*, Gliwice 2020.
- „Kwartalnik Policyjny”, <https://kwartalnik.csp.edu.pl> (data dostępu: 31.12.2024).
- „Policja. Kwartalnik Kadry Kierowniczej Policji”, <https://kwartalnik.akademia-policji.edu.pl/> (data dostępu: 31.12.2024).
- „Przegląd Policyjny”, <https://thepolicereview.akademiapolicji.eu/> (data dostępu: 31.12.2024).
- Rutkowski C., *Podstawy nauk o bezpieczeństwie z elementami naukoznawstwa*, Warszawa 2018.
- Świerczewski Ł., Jamrozik B., *Teoretyczne oraz praktyczne aspekty bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy Policji*, Siedlce 2022.
- Wolanin J., *Inżynieria w bezpieczeństwie wewnętrznym*, Warszawa 2020.
- Wróblewski R., *Wprowadzenie do nauk o bezpieczeństwie*, Siedlce 2017.